

30 Ağustos Zaferi İçin Bestelenmiş Şarkı ve Marşlara Yönelik Tematik Bir İnceleme

A Thematic Review of Songs and Anthems Composed for the Victory of August 30

Dr. Burak SAĞIRKAYA ¹

Öz

Bu araştırma ile 30 Ağustos Zafer Bayramı temasına yönelik bestelenmiş şarkı ve marşların tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma tematik bir durum çalışmasıdır. Veriler bando ve armoni mızıkası repertuarı, Millî Eğitim Bakanlığı müzik dersi dağarcığı, son dönem çocuk şarkıları bestecilerinin yayınları, geleneksel ve popüler müzik yayınlarının incelenmesiyle elde edilmiştir. İnceleme sonucu doğrudan 30 Ağustos Zafer Bayramı temasını yansıttığı düşünülen sekiz esere ulaşılmıştır. Eserlerin 26-30 Ağustos 1922 tarihine yönelik bilgiler ve kahramanlık referansları içerdiği görülmüştür. Referanslar çerçevesinde eserlerde toplamda on beş tematik kelime öbeği olduğu görülmüştür. Sonuç olarak bütün eserlerde toplamda yüz altmış defa tematik kelime ve kelime öbeklerinin kullanıldığı ve ana temanın 30 Ağustos ve Zafer olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan eserlerin ağırlıklı olarak popüler müzik tarzında bestelenmiş marşlardan oluştuğu, Armoni Mızıkası repertuarında ve Millî Eğitim Bakanlığının ilgili yayınlarında ise tema ile ilgili beste sayısının oldukça kısıtlı olduğu tespit edilmiştir. Millî bayram ve temalara yönelik okul müziği türünde eser vermiş bestecilerin doğrudan 30 Ağustos Zafer Bayramı teması çerçevesinde müzik eseri bestelediği tespit edilmiştir. Bu çalışma ile 30 Ağustos Zafer Bayramı ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi temalarına dair oluşturulan dağarcığın millî birlik ve beraberlik temalı eserler veren besteciler için teşvik edici olacağı düşünülmektedir. 30 Ağustos Zafer Bayramı temalı şarkı ve marşların daha çok bestelenerek kutlama ve törenlerde yerini almasının böyle şanlı bir zaferin gelecek nesillere hatırlatılması ve millî duyguların doğru temellerden beslenmesi adına gerekli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: 30 Ağustos Zafer Bayramı, tematik şarkı, 30 Ağustos temalı şarkı ve marşlar

Makale Türü: Araştırma

Abstract

In this study, it is aimed to determine the songs and marches (anthems) composed for the August 30 Victory Day. This research is a thematic case study. The Harmony band repertoire, the Ministry of National Education music lesson library, school music books, and traditional and popular music genres were examined to obtain the data. As a result of the examination a limited number of compositions, which are thought to reflect the themes that can be included in the scope of August 30 Victory Day, have been reached. The compositions are mainly in the popular music genre. It has been determined as a result that the composers who gave works for the themes reflecting national unity and solidarity did not compose musical works within the framework of the 30 August Victory Day theme. In total 8 compositions were reached and 15 thematic words were extracted. It has been determined that these thematic words are used in 8 songs for 160 times in total. With this research it was thought that songs and marches with the theme of August 30 Victory Day must be composed more and take their place in the national celebrations and ceremonies. Because it is thought that more songs with the theme of victory is helping to remind future generations of their history and to feed national feelings up from the right foundations.

Keywords: 30 August Victory Day, thematic song, 30 August themed songs and anthems

Paper Type: Research

¹Millî Eğitim Bakanlığı, Afyonkarahisar, burak.sagirkaya@gmail.com

Atf için (to cite): Sağırkaya, B. (2022). 30 Ağustos Zaferi için bestelenmiş şarkı ve marşlara yönelik tematik bir inceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(100. Yılında Kocatepe-Büyük Taarruz Özel Sayısı), 203-221.

Giriş

Başkomutanlık Meydan Muharebesi Türk ulusu ve ordusunun üstün çabaları ve ulu önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Başkomutanlığında, 26 Ağustos 1922'de Afyon Kocatepe'de başlayıp 30 Ağustos 1922 tarihinde Kütahya Dumlupınar'da mutlak Türk zaferi ile sonuçlanmıştır. 30 Ağustos günü Atatürk'ün "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!" emri, 18 Eylül Biga-Erdek'in düşman işgalinden kurtuluşuna kadar devam edecek Büyük Taarruz ateşini yakmıştır. Büyük Taarruz emperyalist devletlerin topyekûn vatan topraklarından çıkarılması ile dostu umut, düşmana ders olmuştur. Bu savaşın sonuçları bir kez daha göstermiştir ki Türk ulusu esaret altında yaşamayı asla kabul etmeyecektir.

Ulusları var eden ortak hafıza ve mirastır. Millî bayramlar da millî duyguların ve ortak toplumsal şuurun nesiller arası aktarımının sağlanması amacıyla gütmedir. Bu yüzden atalarımızın döktüğü kanla kazanılan şanlı zaferlerin gelecek nesillere hatırlatılması ve millî duyguların doğru temellerden beslenmesini sağlamak çok büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda 30 Ağustos zaferine yönelik ilk resmî tören 1924 yılında Kütahya'da yapılmıştır. Atatürk 30 Ağustos 1924 Zafertepe'den 30 Ağustos Büyük Zaferi'nin önemini şu sözlerle ifade etmiştir: "Yeni Türk Devleti'nin temeli burada atıldı. Ebedi hayat burada taçlandırıldı. Bu sahada akan Türk kanları, bu semada dolaşan şehit ruhları, devlet ve cumhuriyetimizin ebedi muhafızlarıdır" (Karaman, 2011). Millî Mücadelenin en mühim süreçlerinden biri olan Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin zafer günü olan 30 Ağustos Türk milleti için paha biçilmez bir gün olarak tarihe geçmiştir (Öztürk, 2018, s. 233). Bu zafer, dünya tarihinde bir milletin vatanını ve bağımsızlığını nasıl koruduğuna dair eşi ve benzeri görülmemiş bir örnektir (Özdemir, 2022). 1926'ya gelindiğinde ise TBMM'nin kararı ile 30 Ağustos günü Zafer Bayramı olarak kutlanmaya başlanmıştır (Gök, 2021, s. 167). Böylece şanlı zafer her gelecek kuşağın doğru bir şekilde hatırlayacağı ve atalarına bu aziz vatani bıraktıkları için minnetlerini gösterecekleri, yaşanan kahramanlıklarla gurur duyacakları resmî bir bayrama dönüşmüştür.

Zafer Bayramı kutlamalarında Millî Mücadele sürecinde düzenli ordunun ve Kuva-yi Milliye kahramanlıklarının gelecek nesillere doğru bir şekilde ulaştırılması, millî birlik ve beraberlik duygusunun ilk günkü gibi yaşatılması amaçlanmaktadır. Bayram kutlamaları genel olarak seremoniler ve gösteri sanatları içeren etkinlikleri kapsamaktadır. Görsel ve işitsel etkinlikler millî şuurun oluşmasında büyük bir yere sahiptir. Bu etkinlikler içerisinde müzik önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü müzik içerisinde hem birleştirici hem de aidiyet sağlayıcı duyguları güçlendiren öğeler barındırmaktadır (Sağırkaya, 2022). Müzik bireyin adalet, dostluk, dürüstlük, saygı, sevgi ve vatanseverlik duygularını beslemektedir (Kara ve Emirhan, 2020, s. 156). Bu yüzden hiçbir kutlama ve bayram müzik ve müzik türevleri olmadan düşünülemez.

Müziğin birleştirici yanının kutlama ve bayramlarda millî duygu ve beraberlik hislerini arttırarak bireylerde aidiyetlik duygusunu güçlendirdiği bilinmektedir. Örneğin; askerî bandolarda kullanılan vurmali ve bakır üflemeli çalgıların meydana getirdiği ahenk, dinleyende bir gurur ve coşku hissi meydana getirirken senfoni orkestrasının eşlik ettiği koro parçalarındaki sözlerin anlam bütünlüğü ve meydana gelen görsel/işitsel durum ise dinleyende bir hayranlık ve aidiyetlik hissi doğurmaktadır. Bunun yanında bireyin içinde yaşadığı toplumun millî, insani, ahlaki, kültürel, tarihî ve manevi değerlerini koruduğu kadar geliştirmesi ve gelecek nesillere aktarması beklenmektedir. Ancak bu şekilde ait olduğu ulusu seven ve onu daima yüceltmeye çalışan bireyler yetiştirilebilmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak yukarıdaki düşünceyi destekleyici pek çok toplumsal ve akademik araç ortaya konulabilir. Ne var ki şarkılar ve şarkı sözlerinin duyuşsal gücü ve bireyler arası bütüncül bir yapı kurabilen özelliği hiç bir toplumsal ve akademik araç ile kıyaslanamaz. Müziğin birey ve toplumlar üzerinde ki etkisi onu ulusların millî şuurlarında vazgeçilmez bir unsur olarak ortaya koymaktadır. Bu yüzden ki yaşanmış tarihî zaferlerin, yaşanmış tarihî olayların kuşaklara aktarılabilmesinde şarkı ve marşların yeri asla yadsınmamalıdır. Ne var ki insanoğlu sürekli değişen ve gelişen bir canlıdır. İnsana ait olan her şeyde onunla birlikte değişime uğramaktadır. Şarkıların ve marşların melodik yapısı ve

cümlesel kuruluşu da 21. yüzyıl insanının duyuşsal ve evrensel algısına, hızına ve beğenisine yönelik olarak sürekli tazelenmelidir. Bu yüzden millî birlik, beraberlik günlerine ve millî bayramlara yönelik temalarda yeni eser üretmenin her zaman devamlılık arz edeceği düşünülmektedir. Ne var ki söylenen ve çalınan eserin de törene, bayram ve kutlamaya uygun olması gerekmektedir. Yani eserin coşkusunu, melodik yapısı kadar sözlerinin içeriği de önem arz etmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak doğrudan 30 Ağustos Zafer Bayramı teması için yeterli sayıda eser bestelenmediği, 30 Ağustos kutlamalarında diğer millî bayram ve millî temalar için bestelenmiş eserlerin söylendiği ve icra edildiği görülmüştür. Bu yüzden 30 Ağustos teması kapsamına alınabilecek eserlerin belirlenmesine, kelime ve kelime öbekleri temelli tematik bir dağarcığın oluşturulmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bu ihtiyaç doğrultusunda alanyazın taraması yapılmış ve sonuç olarak millî bayram ve önemli millî günler için bestelenmiş eserlere yönelik tematik incelemeler gerçekleştirdiği düşünülen araştırmalara rastlanmamıştır. Yinede bu araştırmanın konusuna ve kapsamına genel bir yakınlık içinde olduğu düşünülen inceleme çalışmaları mevcuttur. Genel olarak, ulaşılan bu çalışmaların belirli temalardaki şarkıların tematik incelemelerini yaptığı ve elde edilen verileri belirli bir kurgusal çerçevede aktardığı görülmüştür. Alanyazında ulaşılan ulusal çalışmalar aşağıdaki gibidir:

Yükrük ve Akarsu, (2015) ilköğretim müzik ders kitaplarında yer alan 86 şarkı üzerinden yaptıkları incelemede şarkıları 27 değer (değerler eğitimi) başlığı üzerinden sınıflamışlardır. Çalışmada şarkı sözlerinden yola çıkarak tespit edilen değerlere ait tematik bir kurgulama yapıldığı görülmüştür.

Ergüven, (2017)'in çalışmasında ilköğretim ders kitapları üzerinden Atatürk temalı şarkılar incelenmiş ve 9 adet esere ulaşılmıştır. Tespit edilen eserleri aynı zamanda değerler eğitimi açısından da inceleyen araştırmacı çalışma kapsamında vatanseverlik, kahramanlık, bağımsızlık ve özgürlük gibi tematik değerlere ulaşmıştır.

Kara ve Emirhan, (2020)'in çalışmasında değerler eğitimi açısından Millî Eğitim müzik ders kitaplarını inceleyerek 60 tane çocuk şarkısına yönelik tematik bir inceleme gerçekleştirmişlerdir. Araştırmacılar çalışma kapsamında ulaşılan şarkıları 20 tane belirlenmiş değer üstünden sınıflandırmışlardır.

Bakırcı ve Karahasanoğlu, (2020)'nin popüler müzik şarkıları üzerine yaptıkları incelemede, şarkı sözlerinde yer alan kelimelerin inter ve multidisipliner bir bağ üzerinden ilişkiselliklerini ortaya koymuşlardır. Bu vesileyle 400 eser incelenmiş ve sınıflandırılmıştır.

1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 30 Ağustos 1922 Zaferi'nden 30 Ağustos 2022 tarihleri arasında geçen 100 yıllık sürede, doğrudan 30 Ağustos Zaferi'ne ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi'ne ithafen bestelenmiş şarkı ve marşları tespit etmek ve önemlerine dikkat çekmektir. Tespitler ulaşılabilen eserlerle sınırlıdır. Tespitler; popüler müzik türünde bestelenmiş şarkılar ve marşlar, okul müziği türünde bestelenmiş şarkılar ve marşlar, bando mızıkası türünde bestelenmiş şarkı ve marşlar olarak üç bölümde incelenmiştir. Bu şekilde 30 Ağustos temasına dair tematik bir kelime dağarcığı oluşturulmaya ve 30 Ağustos temasına dair durumun tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Ulaşılan eserler dört amaç altında kategorilendirilmiş ve içerikleri betimlenmiştir. Buna göre araştırmanın amaçları şu şekildedir:

1. Popüler müzik türünde bestelenmiş tematik şarkı ve marşlarda kullanılan tematik kelimelerin sıklığı nedir?
2. Eğitici öğretici türde bestelenmiş tematik şarkı ve marşlarda kullanılan tematik kelimelerin sıklığı nedir?
3. Bando ve mızıkası için bestelenmiş marşlarda kullanılan tematik kelimelerin sıklığı nedir?
4. Eserlerin genelinde birincil ve ikincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı nedir?

1.1. Araştırmanın Önemi

30 Ağustos Zaferi temalı şarkı ve marşların tespit edilenden daha fazla olduğu düşünülmektedir. Sadece Türk bando repertuarında aktif olarak icrası yapılan 600 kadar eser olduğu bilinmektedir (Akman, 2021, s. 2606). Ne var ki bu araştırmada bando repertuarından sadece üç tanesine ulaşılmıştır. Bunun yanında bestelenmiş ya da basımı yapılmış fakat yaygınlaşmamış çocuk, koro, gençlik şarkı ve marşlarının olduğu da düşünülmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak 30 Ağustos Zaferi'ne yönelik şarkı ve marş temelli gerçekleştirilen bu tematik araştırma sonuçlarının ileride oluşturulacak daha genişletilmiş tematik dağarcıklara katkıda bulunacağı ve tespit edilen temaların yeni güftelerin ve bestelerin yazılmasına öncülük edeceği varsayılabilir. Bu yüzden araştırmanın yukarıda yer alan açıklamalar bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

2. Yöntem

Araştırma doküman incelemesi sonucu elde edilen verilerin tematik yapısının betimlendiği bir durum çalışmasıdır. Doküman incelemeleri, araştırılmak istenilen alana yönelik kaynakların belirlenmesi ve incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Tematik çalışmalar, araştırması yapılmak istenilen temaya yönelik tek bir kaynak üretme imkânı veren çalışmalardır. Durum çalışması ise incelenmek istenilen probleme dair veri toplama ve toplanılan verileri betimlenmesiyle nihai durumun ortaya konulduğu araştırma yaklaşımıdır (Chmiliar, 2010). Bu araştırmada 30 Ağustos Zafer Bayramı ve Büyük Taarruz temalı şarkı ve marşlar tespit edilerek elde edilen dağarcığın tematik yapısının nihai durumu ortaya konmak istenmiştir.

Araştırma için; bando ve armoni mızıkası repertuarı, Millî Eğitim Bakanlığı müzik dersi dağarcığı, çocuk şarkıları bestecilerinin fiziki ve internet yayınları, geleneksel ve popüler müzik kaynakları incelenmiştir. İncelemeler neticesinde doğrudan 30 Ağustos Zafer Bayramı ve Büyük Taarruz teması içeren on esere ulaşılmıştır. Eserlerin sekizi sözlü ikisi enstrümantaldır. Sözsüz eserlerin kelime temelinde tematik bir inceleme yapılamayacağı için sekiz eser üzerinden bulgular toplanmıştır. Ulaşılan eserlerin büyük bir çoğunluğunun yazılmış ya da basılmış notasyonlarının olmadığı ve son yıllar içerisinde bestelendiği tespit edilmiştir. Ulaşılan eserlerin incelenmesi neticesinde üç ana başlık altında kategorilendirilebileceği görülmüştür. Bunlar sırası ile popüler müzik türünde bestelenmiş tematik şarkı ve marşlar, eğitici öğretici türde bestelenmiş tematik şarkı ve marşlar, bando ve mızıklar için bestelenmiş tematik şarkı ve marşlardır. Eserlerde toplamda on beş kelime ve kelime öbeğinden oluşan on beş tematik atıf alanı tespit edilmiştir. Veriler iki tematik yapıya bölünmüştür. Bunlar; temayla doğrudan ilgili olan birincil tematik kelimelere ve birden fazla tema ile ilgili olabilecek ikincil tematik kelimelerdir.

Birincil tematik kelimeler doğrudan 30 Ağustos Zaferi, 30 Ağustos Zafer Bayramı ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi temalı olan kelimelerdir. Bunlar sırası ile 30 Ağustos, Başkomutanlık Meydan Muharebesi, Bayram, Dumlupınar/Kütahya ve Kocatepe/Afyon'dur. İkincil tematik kelimeler ise millî birlik, zafer, kahramanlık, vatan, mücadele, ulus ve asker gibi bütün millî bayram ve anma günleri için yer alması gereken kelimelerden oluşmaktadır. Bunlar sırası ile Atatürk, bayrak, taarruz, kahraman, millet, savaş, Türk, Mehmetçik, vatan ve zafer kelime öbekleridir. Yukarıda yer alan tematik kelimeler, tematik kelime öbekleri ve eserlerin içerikleri betimlenerek bulgularda sunulmuştur.

3. Bulgular

3.1. Popüler Müzik Türünde Bestelenmiş Tematik Şarkı ve Marşlar

Son dönem bestelenmiş dört adet esere ulaşılmıştır. Eserler 2020 ve 2021 yılları içinde yayınlanmıştır. Eserlerin üçü marş türünde, bir eser ise marş alt yapısı ile pop müzik türündedir. Kaynaklarda üç eserin ismi 30 Ağustos Zafer Marşı ve bir eserin ismi ise 30 Ağustos Zafer Şarkısı olarak geçmektedir. Eserlerin daha çok tarihi bilgi verici yaşanmış kahramanlıklara atıf yapar nitelikte güfteler içerdiği görülmüştür. Eser bilgileri aşağıdaki gibidir:

3.1.1. 30 Ağustos Zafer Marşı

Eser basit şarkı formunda yazılmış olup, iki kıta bir nakarattan oluşmaktadır. Genel itibarıyla 30 Ağustos Zaferi'ne, 30 Ağustos ile ilintili yaşanan zaferlere, vatan sevgisine, Türk'ün gücüne ve millî birlik beraberlik duygularına atıf yapıldığı görülmektedir. Eserin nakarat kısmında Atatürk, kahramanlıklar, zafer ve şehitlere yönelik hissiyatın dile getirildiği görülmektedir. Eser bilgileri ve içeriği aşağıdaki gibidir:

- Söz ve Müzik: Mithat Güven
- Yayınlanma Yılı: 2021
- Yayınlanmış Notasyon: Ulaşılamamıştır.
- Eserin Türü: Marş
- Referanslar: Besteci ve güfteci adına, Be ve Netd müzik dijital platformu
- Eserin Sözleri:

I

30 Ağustos zafer getirdi bize
Nice zaferler gördük onun izinde
Sakarya Dumlupınar Kadifekale'de
Conkbayırı Arıburnu Çanakkale'de
İzmir'in dağlarında Mehmetçiğiyle
İlk hedef Akdeniz demişti bize

II

Ay yıldızlı bayrağım her an göklerde
Gazi Mustafa Kemal hep gönüllerde
Kahraman şehitler her an dillerde
Kutlu olsun zaferler milletimize
Sevinçle coşkuyla kutla Türkiye

III

Mücadele azimle alındı vatan
Toprağın altında binlerce yatan
On beşliler Seyitler büyük kahraman
Türk gücünü düşmana öğretti atam
Parçalanmaz bir bütün demişti vatan

IV

Bu büyük bayramlar bize armağan
Ay yıldızlı bayrağım her an göklerde
Gazi Mustafa Kemal hep gönüllerde
Kahraman şehitler her an dillerde
Kutlu olsun zaferler milletimize
Sevinçle coşkuyla kutla Türkiye

Tablo 1. Eserin tematik yapısı

Eserde geçen birincil tematik kelimeler	Birincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
30 Ağustos	1
Başkomutanlık Meydan Muharebesi	0
Bayram	1
Dumlupınar, Kütahya	1
Kocatepe, Afyon	0
Eserde geçen ikincil tematik kelimeler	İkincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
Atatürk, Ata, Başkomutan, Gazi, Mustafa Kemal, Önder	2
Bayrak	3
Büyük Taarruz	0
Kahraman	3
Millet, Halk, Ulus	2
Mücadele, Savaş, Düşman, İşgal, Kurtuluş	2
Türk, Türkiye	2
Şehit, Gazi, Mehmetçik, Ordu, Asker	3
Vatan, Toprak, Ülke, Memleket, Anadolu	1
Zafer	4

Eserin içerisinde Büyük Taarruz ve Kocatepe'ye atıf yapılmadığı fakat 30 Ağustos, Dumlupınar ve bayram temalarına atıfta bulunduğu görülmektedir. Eserin tematik yapısı incelendiğinde doğrudan 30 Ağustos Zafer Bayramı ve Büyük Taarruz'la ilgili olduğu görülmektedir.

3.1.2. 30 Ağustos Zafer Marşı

Eser marş türünde yazılmış olup, tekrar eden nakarat içermemektedir. Genel itibarıyla 30 Ağustos zaferine atıf yapan eserde, milletin azmi ve iman gücü ile neler başarabildiğinin vurgulandığı görülmektedir. Vatan, bayrak, özgürlük ve kahramanlığa dair temennilerin yer aldığı eserin dinleyende coşku ve kahramanlık hisleri uyandırdığı düşünülmektedir. Eser bilgileri ve içeriği aşağıdaki gibidir:

- Söz ve Müzik: İlksen Kodal
- Yayınlanma Yılı: 2020
- Yayınlanmış Notasyon: Ulaşılamamıştır.
- Eserin Türü: Marş
- Referanslar: Besteci ve güftecisi adına, MEB Öğretmen Yetiştirme Geliştirme Genel Müdürlüğü dijital platformu, Öğretmenler Türkiye İçin Söylüyor projesi
- Eserin Sözleri:

I

Dumlupınar'dan yükselen bir ışıllık ile
Başladı Büyük Taarruz 5 gün 5 gece
Mavi gözlü kumandan verdi ilk emri
Zafer bizimdir diye doldu kalpleri

II

Gönül duada eller havada
Bu özgürlük meselesi Türk'ün zaferi
Gönül duada eller havada
Bu özgürlük meselesi Türk'ün zaferi

III

Zafer zafer benimimdir diye bilenindir
Zaferler bir milletin ayak sesidir
Şanlı bayrağım dalgalan korkma
Nice zaferler yatıyor arkanda
Şanlı bayrağım dalgalan korkma

Tablo 2. Eserin tematik yapısı

Eserde geçen birincil tematik kelimeler	Birincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
30 Ağustos	0
Bayram	0
Başkomutanlık Meydan Muharebesi	0
Dumlupınar, Kütahya	1
Kocatepe, Afyon	0
Eserde geçen ikincil tematik kelimeler	İkincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
Atatürk, Ata, Başkomutan, Gazi, Mustafa Kemal, Önder	1
Bayrak	1
Büyük Taarruz	1
Kahraman	1
Millet, Halk, Ulus	0
Mücadele, Savaş, Düşman, İşgal, Kurtuluş	0
Türk, Türkiye	2
Şehit, Gazi, Mehmetçik, Ordu, Asker	0
Vatan, Toprak, Ülke, Memleket, Anadolu	0
Zafer	7

Eserin içerisinde Dumlupınar'a atıf yapıldığı ve zafer temasına ise yedi kere atıfta bulunduğu görülmektedir. Eserin tematik yapısı incelendiğinde Büyük Taarruz ve

kahramanlık temalarına yer verildiği ve doğrudan 30 Ağustos Zafer Bayramı ve Büyük Taarruz'la ilgili olduğu görülmektedir.

3.1.3. 30 Ağustos Zafer Marşı

Eserin marş temposunda Latin ve rock müzik türlerinin alt yapısı kullanılarak yazıldığı görülmektedir. Genel olarak Büyük Taarruz'a atıfta bulunan eserde Atatürk'ün kararlılığını yansıtan sözlere yer verilirken, bu karar etrafında toplanmış Mehmetçiğin iman gücünden bahsedilmektedir. Ayrıca elinde silahı olmadan savaşan Mehmetçiğin kahramanlıklarının nasıl yirmi iki gün ve gece sürdüğü ve zaferin nasıl kazanıldığına yer verildiği görülmektedir. Eserin bilgileri ve içeriği aşağıdaki gibidir:

- Söz: Ayşin Altay
- Müzik: Ali Altay
- Yayınlanma Yılı: 2021
- Yayınlanmış Notasyon: Ulaşılamamıştır.
- Eserin Türü: Rock ve Latin Müzik
- Referanslar: Besteci ve güfteci adına, Ali Altay
- Eserin Sözleri:

I

Bin dokuz yüz yirmi iki 30 Ağustos
Mustafa Kemal komutan Kocatepe'de
Hattı müdafaa yok vatan bütündür
Bu kararla taarruz erdi zafere

II

Yirmi iki gün yirmi iki gece
Tarihte en uzun bu muharebe
Top ve tüfekte kazma kürekle
Cesurların imzası var tüm zaferlerde

III

Ordu yok dediler kurulur dedi
Para yok dediler bulunur dedi
Düşman çok dediler yenilir dedi
Kahramanlar yazdı büyük zaferi
30 Ağustos tarihli şanlı zaferi

IV

Haykırdı başkomutan korkan kaybeder
Afyon Eskişehir Çiğiltepe'de
Kütahya Dumlupınar ve İnönü'de
Cesurların imzası var tüm zaferlerde

V

Yirmi iki gün yirmi iki gece
Tarihte en uzun bu muharebe
Top ve tüfekte kazma kürekle
Cesurların imzası var tüm zaferlerde

VI

Ordu yok dediler kurulur dedi
Para yok dediler bulunur dedi
Düşman çok dediler yenilir dedi
Kahramanlar yazdı büyük zaferi
30 Ağustos tarihli şanlı zaferi

Tablo 3. Eserin tematik yapısı

Eserde geçen birincil tematik kelimeler	Birincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
30 Ağustos	3
Bayram	0
Başkomutanlık Meydan Muharebesi	2
Dumlupınar, Kütahya	2
Kocatepe, Afyon	2
Eserde geçen ikincil tematik kelimeler	İkincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
Atatürk, Ata, Başkomutan, Gazi, Mustafa Kemal, Önder	2
Bayrak	0
Büyük Taarruz	1
Kahraman	2
Millet, Halk, Ulus	0
Mücadele, Savaş, Düşman, İşgal, Kurtuluş	2
Türk, Türkiye	0
Şehit, Gazi, Mehmetçik, Ordu, Asker	2
Vatan, Toprak, Ülke, Memleket, Anadolu	1
Zafer	7

Eserin içerisinde 30 Ağustos'a üç, Başkomutanlık Meydan Muharebesine iki, Dumlupınar'a iki, Kocatepe'ye iki atıf yapıldığı görülmektedir. Zafer temasına yedi, kahramanlık temasına ise iki kere atıfta bulunduğu görülmektedir. Eserin tematik yapısı incelendiğinde doğrudan 30 Ağustos Zafer Bayramı ve devamında başlayan Büyük Taarruz'la ilgili olduğu görülmektedir.

3.1.4. 30 Ağustos Zafer Bayramı Şarkısı

Eserin arpejsel ve orkestral bir alt yapı ile bestelendiği, güftenin ise recitatifselsöylenen pop müzik tarzında olduğu görülmektedir. Eserin güfte dilinin günlük konuşma diline yakın ifadeler içermesi dikkat çekicidir. Eserde kahraman Türk ordusuna ve Türk milletinin yaptıkları anlatılırken yaşanan zorlukların nasıl üstesinden geldiği, millî birlik ve beraberliğin öneminden bahsedildiği görülmektedir. Ayrıca 30 Ağustos'un önemi tarihsel süreç içerisinde anlatılırken, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün "Geldikleri gibi giderler." sözüne vurgu yapıldığı görülmektedir. Eserin bilgileri ve içeriği aşağıdaki gibidir:

- Söz: Doğanay Tüzüngüç
- Müzik: Doğanay Tüzüngüç
- Yıl: 2021
- Yayınlanmış Notasyon: Ulaşılamamıştır.
- Eserin Türü: Pop
- Referanslar: Besteci ve güfteci adına, Doğanay Tüzüngüç
- Eserin Sözleri:

I

26 Ağustos 1922'de başladı Büyük Taarruz
Beş gün dört gece boyu kahraman Türk askeri
Hepsi birbirinden korkusuz

II

Başkumandan Mustafa Kemal demişti ya
Geldikleri gibi giderler
30 Ağustos günü Mehmetçikle beraber
Hayal gerçek oldu bizimdir zafer

III

Dört yıllık Kurtuluş Savaşı
Bu zaferle sonlandı
30 Ağustos o günden beri
Bayram diye kutlandı

IV

Ülkeyi satıp giden o ayinlere
Bu ülkeye düşman olan süper güçlere

Bayram hep kapaktı kapak olacak
O hain planlarınız asla tutmayacak
IV
Efsunludur bu toprak efsunludur bu millet
Hiç yoktan doğmayı iyi biliriz
Atamızın izinde onun ilkeleri ile
Her musibeti savar dümdüz ilerleriz
V
Bu zafer bizimdir bizim olacak
Bu ülke bizimdir bizim kalacak
Her 30 Ağustos'ta kalbimizde gururla
Atamız her zaman babamız olacak
VI
Sana söz şerefli atam
Senin yüzünü kara çıkarmayız
Biz bu zafer bayramlarını
Yüzlerce yıl kutlayacağız
VII
Geldikleri gibi giderler
Geldikleri gibi gidecekler

Tablo 4. Eserin tematik yapısı

Eserde geçen birincil tematik kelimeler	Birincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
30 Ağustos	4
Bayram	3
Başkomutanlık Meydan Muharebesi	0
Dumlupınar, Kütahya	0
Kocatepe, Afyon	0
Eserde geçen ikincil tematik kelimeler	İkincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
Atatürk, Ata, Başkomutan, Gazi, Mustafa Kemal, Önder	4
Bayrak	0
Büyük Taarruz	1
Kahraman	1
Millet, Halk, Ulus	1
Mücadele, Savaş, Düşman, İşgal, Kurtuluş	3
Türk, Türkiye	1
Şehit, Gazi, Mehmetçik, Ordu, Asker	2
Vatan, Toprak, Ülke, Memleket, Anadolu	1
Zafer	4

Eserin içerisinde 30 Ağustos'a dört, bayrama üç kere atıf yapıldığı görülmektedir. Atatürk ve zafer temalarına ise dörder kere atıfta bulunduğu görülmektedir. Eserin tematik yapısı incelendiğinde doğrudan 30 Ağustos Zafer Bayramı ve devamında başlayan Büyük Taarruz'la ilgili olduğu görülmektedir.

3.2. Eğitici Öğretici Türde Bestelenmiş Tematik Şarkı ve Marşlar

Eğitici öğretici şarkı ve marşı olarak üç esere ulaşılmıştır. Bu eserler daha çok okul öncesi ve ilköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik yazıldığı düşünülmekte olup bu alanda ulaşılan eserin azlığı dikkat çekmektedir.

Birinci eser Dumlupınar Marşı Ziya Aydıntan'ın bestesidir. Aydıntan okul müzik eğitimi ve gitar eğitimi için eserler vermiş önemli bir besteci ve eğitimcidir. Eserlerinde Cumhuriyet, vatan, hürriyet, bayrak gibi temaları işlediği görülmektedir (Öztutgan, 2012). İkinci eser olan 30 Ağustos Zafer Bayramı şarkısının güfte ve bestesinin üç kişi tarafından yazıldığı görülmektedir. Eserin çocuklara yönelik çevrim içi yayın yapan bir kanal için bestelendiği düşünülmektedir. Üçüncü ve son eser ise okul öncesi ve ilköğretim birinci kademe sınıflarında yaygın olarak kullanılan Kral Şakir adındaki çizgi film karakterinin bir şarkısıdır.

Eserin bütün tarihi sürece dair bilgiler verdiği, belirli bir kronolojiyi anlattığı ve millî değerler üzerinde durduğu görülmektedir. Eserlerin bilgileri aşağıdaki gibidir:

3.2.1. Dumlupınar Marşı

Eserde taarruzun yapıldığı yerlerden biri olan Dumlupınar'ı, doğaya dair betimlemeler yolu ile dinleyiciye aktaran sembolik bir dilin kullanıldığı görülmektedir. Bu şekilde dinleyiciye aktarılmak istenen duygunun şiirsel bir dille sağlandığı da söylenebilir. Eserin bilgileri ve içeriği aşağıdaki gibidir:

- Söz: İzzet Ulvi
- Müzik: Ziya Aydıntan
- Yıl: Ulaşılamamıştır.
- Yayınlanmış Notasyon: Mevcuttur.
- Eserin Türü: Acapella Koro Eseri İçin Yazılmış Marş
- Kaynak: Esere millî marşlar ve okul şarkıları içeren kitaplarda yer verildiği görülmektedir.
- Eserin Sözleri:

I
Dumlupınar geldik sana
Yüz sürmeye toprağına
II
Dumlupınar Dumlupınar
Ne de şirin bağların var
III
Ey gelincik nedir tasan
Sevgilinden ırak mısın
IV
Şehitlerin al kanından
Yaratılmış bayrak mısın
V
Dumlupınar suyun kevser
Armağanın büyük zafer
VI
Dumlupınar Dumlupınar
Bugün herkes seni arar

Tablo 5. Eserin tematik yapısı

Eserde geçen birincil tematik kelimeler	Birincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
30 Ağustos	0
Bayram	0
Başkomutanlık Meydan Muharebesi	0
Dumlupınar, Kütahya	6
Kocatepe, Afyon	0
Eserde geçen ikincil tematik kelimeler	İkincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
Atatürk, Ata, Başkomutan, Gazi, Mustafa Kemal, Önder	0
Bayrak	1
Büyük Taarruz	0
Kahraman	0
Millet, Halk, Ulus	0
Mücadele, Savaş, Düşman, İşgal, Kurtuluş	0
Türk, Türkiye	0
Şehit, Gazi, Mehmetçik, Ordu, Asker	1
Vatan, Toprak, Ülke, Memleket, Anadolu	1
Zafer	1

Eser içerisinde Dumlupınar'a altı atıf yapıldığı görülmektedir. Bayrak, şehit, toprak ve zafere birer atıf yapılan eserin tematik yapısı incelendiğinde doğrudan 30 Ağustos Zaferi'ne bir atıf yoktur. Şiirsel yapıdan kaynaklı olayda tarihsel bir örgünün betimlenmediği görülmektedir.

Ne var ki eserin bir zaferden bahsettiği ve bu zaferin de Dumlupınar Zaferi olduğu net bir şekilde görülmektedir.

3.2.2. 30 Ağustos Zafer Bayramı Şarkısı

Eser basit şarkı formunda 4/4'lük bir örüntü içerisinde yazılmıştır. 30 Ağustos Zaferi'ni betimleyici bir dille anlatıldığı görülmektedir. Eserin eğitici ve öğretici bir yol çizerek kazanılan zaferi tarihsel bir kronolojik şekilde sunuşu göze çarpmaktadır. Eserin bilgileri ve içeriği aşağıdaki gibidir:

- Söz: Gamze Karlıdağ Polat, Elif Naz Acar
- Müzik: Elif Naz Acar, Saygın Bilen
- Yıl: 2017
- Yayınlanmış Notasyon: Ulaşılamamıştır.
- Eserin Türü: Okul Müziği
- Kaynak ve Referans: Besteciler ve güfteciler adına, Radyo Bebek Çocuk Şarkıları dijital platformu
- Eserin Sözleri:

I
Afyon ve Dumlupınar'dan yayıldı haber tüm memlekete
Sürdü büyük mücadele beş gün beş gece
II
Başkomutan Atatürk'ten kahraman Mehmetçiklere
Kutsal vatan toprağını kurtardık hep birlikte
III
30 Ağustos kutlu zaferi işte bu gündür zaferin günü
Çalış üret öğren yaşa kendin ve ülken için

Tablo 6. Eserin tematik yapısı

Eserde geçen birincil tematik kelimeler	Birincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
30 Ağustos	1
Bayram	0
Başkomutanlık Meydan Muharebesi	0
Dumlupınar, Kütahya	1
Kocatepe, Afyon	1
Eserde geçen ikincil tematik kelimeler	İkincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
Atatürk, Ata, Başkomutan, Gazi, Mustafa Kemal, Önder	1
Bayrak	0
Büyük Taarruz	0
Kahraman	1
Millet, Halk, Ulus	0
Mücadele, Savaş, Düşman, İşgal, Kurtuluş	1
Türk, Türkiye	0
Şehit, Gazi, Mehmetçik, Ordu, Asker	1
Vatan, Toprak, Ülke, Memleket, Anadolu	4
Zafer	2

Eserde 30 Ağustos, Dumlupınar ve Kocatepe temalarına atıf yapıldığı görülmektedir. Eserde kahramanlık, mücadele, asker ve zafer temalı ikincil tematik kelimelerin ağırlıklı olduğu ve 30 Ağustos teması taşıyan diğer şarkı ver marşlardan farklı olarak dört kere vatan, toprak, memleket temasına atıf yapıldığı görülmüştür. Eser genel itibarıyla incelendiğinde ise 30 Ağustos Zaferi ile ilgili olduğu görülmektedir.

3.2.3. 30 Ağustos Zafer Bayramı Şarkısı

Eserin alt yapısının bando, mızık marş yapısı ile bestelendiği, eserde oratoryo tarzını andıran bir yapı kullanıldığı, sözel bölümlerde trampet kullanıldığı görülmüştür. Eserin müzikal yapısı okul bandosu tarzındadır. Bestenin melodik yapısı ise 4/4'lük bir marş temposunda olduğunu göstermektedir. Eserde örtük olarak Kuva-yi Milliye ruhundan bahsedildiği,

Atatürk'ün etrafında Anadolu halkının nasıl kenetlendiği ve Mehmetçikle birlikte işgal kuvvetlerini yendikleri bahsedilmektedir. Eserin sonunda 30 Ağustos günü kesin zaferin kazanıldığı ve Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün Türk milletinin birlikteliğine ithafen söylediği "*Ne Mutlu Türk'üm Diyene!*" sözü ile bitirildiği görülmektedir. Eserin Bilgileri ve içeriği aşağıdaki gibidir.

- Söz: Ulaşılamamıştır.
- Müzik: Ulaşılamamıştır.
- Yıl:2020
- Yayınlanmış Notasyon: Ulaşılamamıştır.
- Eserin Türü: Okul Müziği Türünde Marş
- Referans: Besteci(ler) ve güfteci(ler) adına, Kral Şakir Çizgi Filmi, Grafi2000 ve Cartoon Network medya ve dijital platformu
- Eserin Sözleri:

I
İşgalciler sarmıştı tüm topraklarımızı
Karşısına dikildi Başkomutan Atatürk
Anadolu'da coşku yaşandı o anda
Kahraman Mehmetçik
Yürekli Türk halkıyla
II
Afyon Kocatepe'de sabah saat beşte
Başladı Büyük Taarruz
Türk topçu ateşiyle
III
Beş gün beş gece savaştılar düşmanla
Beşinci gün sonunda
Güneş doğdu Anadolu'da
Düşmanları yendi Gazi Mustafa Kemal
Silah arkadaşlarıyla ve cesur Türk halkıyla
IV
30 Ağustos 1922'de sonuçlandı Büyük Taarruz
Türklerin kesin zaferi ile
"Ne Mutlu Türk'üm Diyene!"

Tablo 7. Eserin tematik yapısı

Eserde geçen birincil tematik kelimeler	Birincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
30 Ağustos	1
Bayram	0
Başkomutanlık Meydan Muharebesi	0
Dumlupınar, Kütahya	0
Kocatepe, Afyon	2
Eserde geçen ikincil tematik kelimeler	İkincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
Atatürk, Ata, Başkomutan, Gazi, Mustafa Kemal, Önder	2
Bayrak	0
Büyük Taarruz	2
Kahraman	1
Millet, Halk, Ulus	2
Mücadele, Savaş, Düşman, İşgal, Kurtuluş	5
Türk, Türkiye	5
Şehit, Gazi, Mehmetçik, Ordu, Asker	2
Vatan, Toprak, Ülke, Memleket, Anadolu	6
Zafer	1

Eserin tematik yapısının diğer 30 Ağustos Zaferi temalı şarkı ve marşlardan farklı olduğu görülmektedir. Eserde beş kere Türk, iki kere de Anadolu'ya atıf yapıldığı görülmektedir. Ayrıca eserin içinde Afyon ve Kocatepe iki, 30 Ağustos için de bir atıf olduğu

görülmektedir. Eserin tematik yapısı incelendiğinden eserin doğrudan 30 Ağustos Zaferi, Büyük Taarruz ve Kuva-yi Milliye ile ilgili olduğu görülmektedir.

3.3. Bando ve Mızıklar İçin Bestelenmiş Tematik Marşlar

Bu alanda üç esere ulaşılmıştır. Eserlerin ikisi askerî bando ve armoni mızıkları için bestelenmiş enstrümantal eserlerdir. Enstrümantal eserler sözsüz olduğu için tematik incelemeleri yapılamamış, fakat 30 Ağustos Zaferi'ne ithafen bestelendikleri için bulgularda yer almışlardır. Diğer eser ise solo ve koro için bestelenmiş bir marştır.

3.3.1. Dumlupınar Marşı

Birinci eser; Dumlupınar Marşı, Halit Recep Arman tarafından Dumlupınar'daki Yunan ordularına karşı kazanılan zafer adına bestelenmiştir. Kaynaklarda Mudanya Ateşkes Antlaşması'nı imzalayan İtilaf Devletleri temsilcilerinin antlaşma sonrasında gemilere Türk ordusunun çaldığı bu marş ile bindiği yazmaktadır. Fakat Mudanya Antlaşması 11 Ekim 1922'de, Arman ise eserini 1965'te bestelemiştir. Yine de Arman'ın başka bir bestesinin o tarihte askerî bando tarafından çalınmış olması muhtemeldir. Zira Arman 1917 yılından itibaren askerî bandolara eser vermekte ve eserleri Türk marş repertuarında yer alan eserlerin neredeyse yüzde yirmisini oluşturmaktadır (Akman, 2021).

3.3.2. Zafer Marşı

İkinci eser; 30 Ağustos Zafer Marşı ise Fethi Sazçalan tarafından bestelenmiştir. Kendisi Kıbrıs, süvari, vatan, zafer gibi pek çok içerik ve temada askerî bandolar için eser vermiştir. 30 Ağustos Zaferi Marşı form olarak alışıldık marş yapısından farklı bir şekilde bestelenmiş olup bestecinin en çok bilinen ve icra edilen eseridir (Tekin, 2021, s. 122).

3.3.3. Canım Türkiye'm Marşı

Üçüncü eser; yine askerî bando ve armoni mızıkları için bestelendiği düşünülen Canım Türkiye'm Marşı'dır. Söz ve müziği Levent Türkel'e ait olan eserin 30 Ağustos Zaferi'nin 100. Yılı için bestelendiği düşünülmektedir. Zira eser 30 Ağustos 2022 günü Sayın Cumhurbaşkanının himayelerinde gerçekleştirilen Zafer'in 100.Yılı Konseri'nde askerî bandolar tarafından icra edilmiştir. Eser koro ve solo için bestelenmiştir. Eserin sözlerinin bir övgü niteliği taşıdığı, bayrağa ve millete olan adanmışlıktan bahsettiği görülmektedir. Kazanılan zaferin ulusa armağan edildiği, vatanın yüce olduğu ve bu zaferin bir destan olduğu yine eserin sözlerinde görülmektedir. Eserin bilgileri ve içeriği aşağıdaki gibidir.

- Söz ve Müzik: Levent Türkel
- Yıl:2022
- Yayınlanmış Notasyon: Ulaşılamamıştır.
- Eserin Türü: Bando için Marş
- Kaynak ve Referans: Levent Türkel, armoni ve mızıkta bandoları ilgili arşivleri
- Eserin Sözleri:

I

Can vererek alındı bu vatan toprağı
Kanımızla çizildi şanlı Türk Bayrağı

II

Atam verdi emrini Ağustos sabahı
Kocatepe'de yazıldı kurtuluş destanı
Zaferin kutlu olsun canım Türkiye'm!

III

Atam verdi emrini Ağustos sabahı
Kocatepe'de yazıldı zafer destanı

IV

Ey yüce vatan benim güzel ülkem
Zaferin kutlu olsun canım Türkiye'm!
Zaferin kutlu olsun canım Türkiye'm

Tablo 8. Eserin tematik yapısı

Eserde geçen birincil tematik kelimeler	Birincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
30 Ağustos	2
Bayram	0
Başkomutanlık Meydan Muharebesi	0
Dumlupınar, Kütahya	0
Kocatepe, Afyon	2
Eserde geçen ikincil tematik kelimeler	İkincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı
Atatürk, Ata, Başkomutan, Gazi, Mustafa Kemal, Önder	2
Bayrak	1
Büyük Taarruz	0
Kahraman	0
Millet, Halk, Ulus	0
Mücadele, Savaş, Düşman, İşgal, Kurtuluş	1
Türk, Türkiye	3
Şehit, Gazi, Mehmetçik, Ordu, Asker	0
Vatan, Toprak, Ülke, Memleket, Anadolu	4
Zafer	3

Eserin tematik yapısı incelendiğinde 30 Ağustos ve Kocatepe'ye atıf yapıldığı görülmektedir. Eserde ağırlıklı olarak vatan ve ülke temasına yer verilmiştir. Ayrıca eserin zafere yapılan üç atıf ile tematik olarak da doğrudan 30 Ağustos Zaferi ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Eserin son mısrasında yer alan "*Zaferin kutlu olsun canım Türkiye'm!*" cümlesinin 30 Ağustos Zaferi'nin 100. yılına bir gönderme olduğu düşünülmektedir. Bu yüzden eserin hem 30 Ağustos zaferi hem Zafer Bayramı hem de Zafer'in 100. yılı için yazılmış ulaşılan tek eser olması eserin önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

3.4. 30 Ağustos Zaferi İçin Bestelenmiş Eserlerin Bütüncül Olarak Tematik İncelenmesi

Eserlerde yenilemeler, tekrarlar, nakaratlar olmaksızın geçen birincil ve ikincil kelimelerin ve kelime öbeklerinin bütüncül olarak tematik yapılarının ve kullanım sıklıklarının incelenmesi neticesinde elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

3.4.1. Eserlerin Bütüncül Olarak Tematik Yapısı

30 Ağustos Zaferi ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi temalı sekiz şarkı ve marşın tematik kelimeleri ve birden fazla tematik kelimenin yer aldığı tematik kelime öbeklerinin incelenme neticesinde elde edilen bulgular tablo halinde verilmiştir.

Tablo 9. Eserlerin bütüncül olarak tematik yapısı

Eserlerde geçen birincil tematik kelimeler	Birincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı	Birincil tematik kelimelerin kaç eserden atıf aldığı
30 Ağustos	12	6
Bayram	3	3
Başkomutanlık Meydan Muharebesi	3	1
Dumlupınar, Kütahya	11	5
Kocatepe, Afyon	7	4
Birincil tematik kelimelerin toplam kullanımı: 36		
Eserlerde geçen ikincil tematik kelimeler	İkincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı	İkincil tematik kelimelerin kaç eserde atıf yapıldığı
Atatürk, Ata, Başkomutan, Gazi, Mustafa Kemal, Önder	14	7
Bayrak	6	4
Büyük Taarruz	5	4
Kahraman	9	6
Millet, Halk, Ulus	5	3
Mücadele, Savaş, Düşman, İşgal, Kurtuluş	14	5
Türk, Türkiye	15	5
Şehit, Gazi, Mehmetçik, Ordu, Asker	11	6
Vatan, Toprak, Ülke, Memleket, Anadolu	16	7
Zafer	29	8
İkincil Tematik Kelimeler Toplam Kullanımı: 124		
Tematik Kelimelerin Genel Toplamı: 160		

Eserlerin bütüncül olarak tematik yapısı incelendiğinde; 30 Ağustos'a altı eserin toplamda on iki kere, Dumlupınar-Kütahya'ya beş eserin toplamda on bir kere, Kocatepe-Afyon'a dört eserin toplamda yedi kere, Başkomutanlık Meydan Muharebesi'ne bir eserin toplamda üç kere ve bayram temasına iki eserin toplamda üç kere atıf yaptığı görülmüştür. Eserlerin hepsinde zafer temasına atıf yapıldığı ve zafer kelimesinin eserler içinde yenilemeler ve tekrarlar olmaksızın toplamda yirmi dokuz kere tekrar ettiği görülmektedir. Bunu yedi eserde toplamda on dört atıfla Atatürk tematik öbeği ve yedi eserde toplamda on altı kere atıf yapılan vatan tematik öbeğinin izlediği görülmektedir. Şehitlik/askerlik tematik öbeği ve kahramanlık teması ise altı eserde geçerken şehitliğe on bir, kahramanlığa ise dokuz atıf yapılmıştır. Eserlerin genelinde ise en az üç eserde toplam beş kere atıf alan millet tematik öbeği olduğu görülebilir. Eserlerin genelinden birincil ikincil olarak en çok atıf alan kelimeler ise 30 Ağustos ve zaferdir.

3.4.2. Eserlerde Birincil ve İkincil Tematik Kelimelerin Kullanım Sıklığı

30 Ağustos Zaferi ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi temalı sekiz şarkı ve marşın birincil tematik kelime ve kelime öbekleri, ikincil tematik kelime ve kelime öbeklerinin yer aldığı inceleme neticesinde elde edilen bulgular tablo halinde verilmiştir.

Tablo 10. Eserlerde birincil ve ikincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı

Eser Adı	Birincil kelimeler	İkincil kelimeler	Toplam
Popüler müzik türünde bestelenmiş tematik şarkı ve marşlar			
1- 30 Ağustos Zafer Marşı	3	22	25
2- 30 Ağustos Zafer Marşı	1	13	14
3- 30 Ağustos Zafer Marşı	9	17	26
4- 30 Ağustos Zafer Bayramı Şarkısı	7	18	25
Eğitici öğretici türde bestelenmiş tematik şarkı ve marşlar			
5- Dumlupınar Marşı	6	4	10
6- 30 Ağustos Zafer Bayramı Şarkısı	3	10	13
7- 30 Ağustos Zafer Bayramı Şarkısı	3	26	29
Bando ve mızıkça için bestelenmiş tematik marşlar			
8-Canım Türkiye'm Marşı	4	14	18
Toplam	36	124	160

Eserlerde birincil ve ikincil tematik kelimelerin kullanım sıklığı incelendiğinde; 3 numaralı eserin birincil kelimeleri kullanma sıklığının dokuz olduğu, bunu yedi kelime ile 4 numaralı eserin takip ettiği görülmektedir. 2 numaralı şarkının birincil kelimelerden sadece birine bir atıf yapılırken 1, 6, ve 7 numaralı eserlerin birincil kelimeleri kullanma sıklığının üç olduğu görülmüştür. İkincil kelimelerde ise kullanma sıklığının en yoğun olduğu yirmi altı tematik atıf ile 7 numaralı eserdir. İkinci sırada toplam yirmi iki tematik atıf ile 1 numaralı eserin olduğu görülmektedir. 5 numaralı eserin ise dört ikincil kelimeye atıfta bulunarak en az ikincil tematik atıf yapan eser olduğu görülmektedir. Atıflar hem birincil hem de ikincil tematik kelimelerin toplamı olarak ele alındığında ise 7. numaradaki 30 Ağustos Zafer Bayramı şarkısında toplam yirmi dokuz tematik atıf yapılarak en fazla tematik atıf yapılan eser olduğu görülmektedir. 5. numaradaki Dumlupınar Marşı'nda ise toplam on tematik atıf yapılarak eserler arasında en az atıfta bulunan eser olduğu görülmüştür. Sekiz eserde tekrarlar ve yenilemeler dışarıda tutularak toplamda yirmi altı birincil kelimeye ve yüz yirmi dört ikincil kelimeye atıf yapılmıştır. Yine eserlerde yenilemeler, tekrarlar, nakaratlar olmaksızın geçen birincil ve ikincil tematik kelimeler ve tematik kelime öbeklerine yönelik toplam atıf sayısının ise yüz altmış olduğu saptanmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın birinci amacına yönelik veriler incelendiğinde; eserlerin 2000 ve 2001 yılları arasında marş altyapısına uygun olarak bestelendiği, güftelerin kahramanlık, vatan ve zafer temalarını işlediği görülmüştür. Eserlerin genelinde ağırlıklı olarak zafer temasına atıf yapıldığı, eserlerin yayınlanmış notasyonlarının olmadığı, eserlerde birincil tematik kelimelerde ağırlıklı olarak 30 Ağustos temasına atıf yapıldığı tespit edilmiştir. Tematik olarak ulaşılan

tespitler Yükrük ve Akarsu, (2015)'nin çalışmasıyla da benzerlikler göstermektedir. Araştırmacılar incelemelerinde vatanseverlik ve bağımsızlık temalarını ekseninde millî değerlere yönelik belirli bir tespit gerçekleştirmişlerdir. Bu bakımdan çalışma sadece vatanseverlik teması ekseninde bu araştırma ile örtüşür nitelikte olduğu görülmektedir. Ne var ki Yükrük ve Aksu çalışmada eserlerin içinde kurulan cümleler üzerinden giderek o cümlenin hangi değere ait olduğunu belirleyerek kelime öbekleri üzerinden değil cümlesel yapılar üzerinden tespitler yapmışlardır. Bu da çalışmanın bu araştırmadan ayrıştığı bir başka bir yön olarak düşünülebilir. Bu araştırma kapsamında ulaşılan eserlerde genel olarak birincil tematik kelimelere toplamda yirmi ve ikincil tematik kelimelere ise toplamda yetmiş defa atıf yapıldığı tespit edilmiştir. Eserlerin doğrudan 30 Ağustos Zafer Bayramı ve Büyük Taarruz'la ilgili olduğu, tarihî bilgileri kronolojik bir sıra ile aktarırken bunu müzik temelinde gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ne var ki alanyazında bu bağlamda ele alınabilecek araştırmalara ulaşılamamıştır. Ayrıca birinci amaca yönelik olarak ulaşılan eserlerin hepsinin internet ortamında bulunmasının, eserlerin geniş bir halk kitlesine sosyal medya araçları yolu ile ulaşmasını sağlarken temaya dair bir boşluğu doldurduğu düşünülebilir. Zira eserlerde anlatılan kahramanlık göndermeleri ve tarihi kronoloji, bir coşku havası içerisinde dinleyene aktarılmaktadır. Bunun da dinleyende millî tarih bilinci ve vatanseverlik üzerine farkındalık düzeyini artırıcı bir etki de meydana getirdiği düşünülmektedir.

Araştırmanın ikinci amacına yönelik veriler incelendiğinde; eserler geniş bir tarihî aralık içerisinde bestelenmiş olsa dahi ağırlıklı olarak son dönemde bestelenen eserlerden oluştuğu, millî gurur, millî güç, kahramanlık ve zafer temalarını işlediği, sadece Dumlupınar Marşı'nın mevcut notasyonu olduğu, eserlerin eğitici ve öğretici bir üslupta kazanılan zafere tarihsel bir kronolojide yer verdiği tespit edilmiştir. Eserlerde ağırlıklı olarak on bir defa vatan tematik öbeğine atıf yapıldığı, birincil tematik kelimelerden en yoğun olarak Dumlupınar'a atıf yapıldığı, birincil tematik kelimelere on iki, ikincil tematik kelimelere ise toplamda kırk defa atıf yapıldığı tespit edilmiştir. Eserlerin doğrudan 30 Ağustos Zafer Bayramı ve Büyük Taarruz'la ilgili olduğu, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan güncel müzik kitaplarında doğrudan 30 Ağustos ve Büyük Taarruz temelli bestelenmiş eserlere kısıtlı oranda yer verildiği, eserlerin tarihî bilgileri kronolojik bir sıralama ile aktarırken bunu hedef kitlenin müzik temelinde öğrenebileceği bir şekilde gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlar Kara ve Emirhan, (2020)'nin incelemesi ile de örtüşür niteliktedir. Araştırmacıların belirli tematik şarkıları vatanseverlik ve millî duygularla ilişkilendirdikleri görülmüştür. Bu da bizi 29 Ekim, 23 Nisan ve 19 Mayıs tarihli millî bayramlara yönelik tematik eserlere ilköğretim müfredatında yer verildiğinin fakat 30 Ağustos temalı millî bayram temalı şarkıların ilgili müfredatta yer almadığı sonucuna götürmektedir. Ayrıca ulaşılan eserlerin özellikle okul öncesi ve birinci kademe okuyan öğrenci kitlesi için eğitici olduğu kadar millî bilinci yerleştirilmesinde etkili olduğu düşünülmektedir. Ne var ki tespit edilen alanyazın araştırmalarında vatan, millet, ülke, asker, bayrak ve zafer gibi tematik kelimeler incelemeye dâhil edilmişse de bulgularda bu tematik yapılarla yer verilmediği görülmektedir (Uluçay, 2012; Yükrük ve Akarsu, 2015; Kara ve Emirhan, 2020; Bakırcı ve Karahasanoğlu, 2020). Bu bakımdan bu araştırmanın tematik kurgusunun alanyazın araştırmalarından farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle her iki 30 Ağustos Zafer Bayramı şarkısının sunduğu tarihî bilginin marş temposunda fakat şarkılı bir masalmış gibi anlatıma sahip olması dinleyen kitle üzerinde öğretici olduğu kadar vatanseverlik üzerine farkındalığın temellerini atmak içinde etkili olacağı aşikârdır. Zira alanyazın tespitlerinin de gösterdiği üzere vatanseverlik ve yurtseverlik temaları okul öncesi ve ilköğretim müzik eğitimi müfredatında yer alan iki ana temadır (Yükrük ve Akarsu, 2017; Ergüven, 2017).

Araştırmanın üçüncü amacına yönelik veriler incelendiğinde; eserlerin bando ve mızıkça orkestraları için bestelendiği, ne var ki tek eserin güftesi olduğu, güftesi olan eserin 30 Ağustos Zaferi'nin 100.Yılı için bestelendiği, eserin bayrak, millet ve zafer temasını işlediği tespit edilmiştir. Alanyazın araştırmalarına bakıldığında ise bando ve mızıklar için yazılmış belirli marşlarında okul müfredatına yönelik yıllık plan ve kitaplarda da yer aldığı görülmektedir. Bu

marşlar; Onuncu Yıl Marşı, Sakarya Marşı, Vatan Marşı, Atatürk Marşı, Cumhuriyet Marşı olarak sıralanabilir. (Çiğdem ve Helvacı, 2017; Ergüven, 2017). Buna ek olarak bu araştırmada yer alan eserlerin genelinin aksine üçüncü amaca yönelik ulaşılan eserin yazılmış ve dağıtımı yapılmış notasyonlarının olduğu tespit edilmiştir. Ne var ki tespit edilen alanyazın araştırmalarının da ortaya koyduğu üzere temaya dair eserler ilgili müfredatta yer almamaktadır. Üçüncü amaca yönelik bir diğer sonuç ise birincil eser atıflarının Kocatepe ve 30 Ağustos temelinde olduğu, ikincil atıflarda ise vatan tematik kelime öbeğine ağırlıklı olarak atıf yapıldığı, eserin birincil dört, ikincil olarak da on dört tematik kelime ve tematik kelime öbeğine atıf yapıldığıdır. Bando ve mızıkça için yazılmış tek bir vokal esere ulaşıldığı ve eserin doğrudan 30 Ağustos Zaferi ile ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın dördüncü amacına ve eserlerin geneline yönelik veriler incelendiğinde; birincil tematik kelimelerde 30 Ağustos ve ikincil tematik kelimelerde zafer tematik kelimesine ağırlıklı olarak yer verildiği tespit edilmiştir. Birincil tematik kelimelerin toplamı otuz altı iken ikincil tematik kelimeler ve kelime öbeklerinin toplamının yüz yirmi dört ve genel toplamın yüz altmış olduğu, sekiz eserin tamamında zafer temasına atıf yapılırken sadece altı eserde 30 Ağustos temasına atıf yapıldığı tespit edilmiştir. Toplamda en az birincil tematik kelimelere atıf yapan eserin 3.1.2 numaralı 30 Ağustos Zafer Marşı olduğu, toplamda en az ikincil tematik kelimelere atıf yapan eserin 3.2.1 numaralı Dumlupınar Marşı olduğu, toplamdan en çok birincil tematik kelimelere atıf yapan eserin 3.2.3. numaralı 30 Ağustos Zafer Marşı olduğu, toplamda en çok ikincil tematik kelimelere atıf yapan eserin ise 3.2.3 numaralı 30 Ağustos Zafer Bayramı Şarkısı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca eserlerin geneli için; kolay anlaşılır, dinleyende merak uyandırıcı ve coşkunluk hissi verici özelliklere sahip olduğu söylenebilir. Bu tespit Özparlak ve Sonsel, (2020)'in tespitleri ile örtüşür niteliktedir. Zira araştırmacılar kolay ve anlaşılır basit formda yazılmış eserlerin bireyler tarafından söyleme kolaylığı sağladığını, millî değerleri öğretmeye katkı sağladığını ve yurttaşların ortak kültürden beslenmesine bir etkisi olduğunu vurgulamışlardır. Bu araştırma kapsamında ulaşılan eserlerin geneli için de ulaştığı dinleyici kitlesine yönelik olarak millî bir tarih bilinci içinde vatanseverlik üzerine farkındalık düzeyini artırıcı bir etki meydana getirdiği düşünülmektedir.

İncelemeler sonucu 30 Ağustos Zafer Bayramı, Başkomutanlık Meydan Muharebesi, Büyük Taarruz, Kuvayımilliye, zafer, millî birlik ve beraberlik, vatan ve vatanseverlik temalarına dair incelemelerin yer verildiği alanyazın kaynaklarına ulaşılamamıştır. Ayrıca alanyazın araştırmalarında 30 Ağustos Zafer Bayramı ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi'ne dair eserin tematik ve kurgusal yapısının da incelenmediği tespit edilmiştir. Yine de bu araştırmanın geneline bakıldığında; 30 Ağustos temalı eserlerin ağırlıklı olarak son dönem popüler müzik türünde bestelenmiş şarkı ve marşlardan oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Son dönem alanyazın çalışmalarına bakıldığında ise Bakırcı ve Karahasanoğlu, (2020)'nin çalışması kapsam bakımından dikkat çekmektedir. Şarkı sözlerinin farklı alanlarla olan ilişkiselliği neticesinde elde edilen tematik göndermelerin tespitini yaptıkları çalışmada incelenen şarkı sözleri arasında bu araştırmanın özünü oluşturan millî birlik ve beraberlik, vatanseverlik, zafer gibi tematik yapıların sıralamada olmadığı görülmüştür. Zira çalışma kapsamında 400 adet eserin incelendiği belirtilirken son döneme dair müzik türlerinde bestelenmiş tematik eserler arasından marşlar, millî bayram ve millî günlere yönelik bir inceleme içermediği görülmektedir. Ne var ki özellikle sosyal medya araçları sayesinde son dönem içinde popüler müzik türlerinde yazılmış çok sayıda vatan sevgisi ve millî temalı eser olduğu bilinmektedir. Bu bakımdan bu araştırmanın şarkı ve marşlara dair belirlenmiş bir temaya yönelik yapılmış en kapsamlı araştırma olduğu sonucuna ulaşılabılır. Zira diğer millî bayramlar için eser vermiş bestecilerin doğrudan 30 Ağustos Zafer Bayramı ve Büyük Taarruz temelinde eser bestelediği de tespit edilmiştir. Yine araştırmanın temasına yönelik bestelenmiş eğitici ve öğretici şarkıların ağırlıklı olarak pedagojik kaynaklar dışında yer aldığı, bando ve mızıkalar için ise yazılmış tek bir vokal eserin olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan eserlerin her birinin 30 Ağustos, zafer, vatan temalarını işlendiği de araştırma kapsamında yer alan genel tespitlerden birkaçı olarak sıralanabilir. Yine Alanyazın incelemesi neticesinde bu araştırma için ulaşılan eserlerin dinleyenler için tarihî

bilgiler verdiği, eserlerin genelinde Büyük Taarruz sırasında yaşanan kahramanlıklara, Mustafa Kemal ATATÜRK ve şanlı Türk ordusuna atıf yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak Eserlerin yaşanan süreci melodik bir dilde aktardığı, anlaşılması kolay bir tarzda bestelendiği ve eser güftelerinin 30 Ağustos ve zafer temaları çerçevesinde kurgulandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çalışma kapsamında yapılan inceleme neticesinde aşağıdaki önerilerde bulunulabileceği düşünülmektedir:

1. İlgili temaya yönelik şarkı ve marş dağarcığının yeterli olmadığı görülmektedir. Bu da tema dışı eserlerin ilgili kutlama ve törenlerde söyleme sıklığını arttırmaktadır. Bu yüzden bu temaya yönelik daha çok eserin bestelenmesinin gerekli olduğu ve bestecilerin teşvik edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

2. Millî Eğitim Bakanlığının ilköğretim ve ortaöğretim müzik kitaplarında temaya yönelik eserlerin yer alabilmesi için ilgili teşviklerin yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

3. Her yıl yurt çapında düzenlenen 30 Ağustos konserleri sırasında temaya daha yakın eserlerin kitleler tarafından duyulması ve söylenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu yüzden 30 Ağustos zaferine hitaben yazılmış şarkı ve marşların yerel yönetimlerin teşviki ile bestelenme sıklığının artırılmasının gerekli olduğu düşünülebilir.

4. Millî birlik, beraberlik ve vatanseverliğe dair duyguların kuşaklararası aktarımının önemi yadsınamaz. 30 Ağustos gibi şanlı bir zafer adına bestelenmiş yeni eserlerin, yurt çapında gelenekleşmiş olan 30 Ağustos konserlerine katılan bunun yanında radyo, televizyonlar ya da sosyal medya araçları aracılığı ile ulaşılan kitlelere aktarılmasının millî şuurun sağlam bir temelden bestelenmesi adına gerekli olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akman, F. (2021). Halit Recep Arman'ın yaşamı ve Türk askerî müziğine katkıları. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 9 (1), 2595-2632.
- Bakırcı, F. ve Karahsanoğlu, S. (2020). Popüler müzik şarkılarında metinlerarasılık ve göstergelerarasılık etkileşimi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 24(2), 117-140.
- Chmiliar, I. (2010). Multiple-case designs. *Encyclopedia of Case Study Research*, 582-583. In A. J. Mills, G. Eurepas and E. Wiebe (Eds.), USA: SAGE Publications.
- Çiğdem, Y. ve Helvacı, A. (2017). İlköğretim 7. ve 8. sınıf müzik dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki şarkı dağarcığının ergenlik dönemi özellikleri açısından değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(32), 183-204.
- Ergüven, Ş. (2017). İlköğretim müzik ders kitaplarında yer alan Atatürk temalı şarkıların değerler bakımından incelenmesi. *Online Journal Of Music Sciences*, 2(3), 228-246.
- Gök, H. V. (2021). 30 Ağustos Zaferi'nin ilk resmî töreni ve Cumhuriyetin ilk on yılında büyük zaferin yıldönümleri: İstanbul örneği. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 9(29), 165-186.
- Kara, M. ve Emirhan T. (2020). Değerler eğitimi açısından müzik dersi kitaplarındaki çocuk şarkıları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 153-178.
- Karaman, R. (2011). *Devlet kuran zafer*, Ankara: Sarkaç Yayınları.
- Özdemir, İ. (2020). *Dumlupınar Nutku ve 30 Ağustos Zaferi*, İstanbul: Sia Yayınları.

- Özparlak, S. Ç. ve Sonsel, Ö. B. (2020). 5. ve 6. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının eğitim müziği açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 218-235.
- Öztutgan, K. (2012). *Grand Maestro Ziya Aydıntan (1904-1980) hayatı ve yapıtları*, <http://www.muziklopedi.org/?/Makale/1102> (Erişim tarihi: 10.08.2022)
- Öztürk, Y. (2018). 30 Ağustos Zafer ve Tayyare Bayramı kutlamaları: Amaç, süreç ve kazanımlar, *History Studies*, 10 (9), 232-244.
- Sağırkaya, B. (2022). İnsanlık ve toplum perspektifinden müzik temelli etkileşim ve iletişim. *International Social Sciences Studies Journal*, 8 (100), 2355-2360.
- Tekin, E. (2021). Mehter, boru-trampet ve bando alanında askerî müzik besteleri ve çalışmalarıyla eşsiz bir asker bestekâr: Fethi Sazçalan. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 7 (13), 108-138.
- Uluçay, T. (2012). İlköğretim 6-7-8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel amaçlar bakımından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 337-358.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükrük, S. ve Akarsu, S. (2015). İlkokul (1-4) müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların değerler bakımından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(4), 1684-1707.
- Yükrük, S. ve Akarsu, S. (2017). Ortaokul (5-8) müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların değerler bakımından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 1171-1186.

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.